DRAHOS ÁGOSTON

A SZLOVÁK, ILLETVE A NEMZETISÉGI NYELVTANÍTÁS SZÍNVONALA*

Hazánkban számos olyan általános iskola van — nemzetiségi vagy vegyes lakosságú területeken —, amelyekben az itt élő nemzetiségek nyelvét tantárgyként oktatják. A nemzetiségi nyelvoktatásban így néhány száz nyelvoktató pédagógus érdekelt, akiket a tanárképző főiskolák nemzetiségi nyelvi tanszékei képeznek.[1] Minthogy nemzetiségi tanárképzésünk csak mintegy másfél évtizedre tekinthet vissza, nyelvoktató tanáraink között sokan vannak, akik nyelvtanári stúdiumaikat nem az említett tanszékek hallgatóiként végezték el. Ezek még a felszabadulás előtt bizonyos nyelvvizsgát tettek, s így nyertek képesítést a szlovák vagy más nemzetiségi nyelv oktatására. (Esetleg mindenféle nyelvvizsga vagy szakképesítés nélkül tanítottak valamely nemzetiségi nyelvet a település, a falu vagy tanya egyházi iskolájában.) 1945 után számukra a nyári szünidőben *nyelvi—irodalmi* és *módszertani tanfolyamokat* szerveztünk.[2] A hirtelen előállott nemzetiségi tanítóhiányt azonban meg kellett szüntetni. Ezért rövidített tanulmányi idővel *nemzetiségi tanítói tanfolyamokat* szerveztek, 1949-ben pedig megkezdődött a nemzetiségi szaktanárok képzése a budapesti Pedagógiai Főiskola szlovák (román, majd délszláv) tanszékén. Ezzel *rendszeressé vált a nemzetiségi nyelvszakos tanárok képzése.* Tanszékünk — a rendes és levelező hallgatók képzésén kívül[3] — igyekszik komoly segítséget nyújtani a szlovák szakos nyelvtanárok továbbképzése terén.[4]

Miután a szlovák nyelv és irodalom (hasonlóképpen más nemzetiségi nyelv és irodalom) hazai oktatásának problémáival az Országos Pedagógiai Intézetben jelenleg nem tudnak foglalkozni (ilyen tanszéke az Intézetnek nincs), a Művelődésügyi Minisztérium Közoktatási Főosztályának pedig nem feladata e kérdésekkel a tudományos kutatás módszerei alapján való foglalkozás — nem-

*E cikkben nem foglalkozunk azoknak az iskoláknak a problémáival, amelyekben az oktatás szlovák (nemzetiségi), illetve két nyelven folyik.

[1] A négy nemzetiségi tanszék közül a Szegedi Tanárképző Főiskolán a *szlovák* és a *román* nyelvi tanszékek, a Pécsi Tanárképző Főiskolán pedig a *német* és a *délszláv* nyelvi tanszékek működnek.

[2] DRAHOS ÁGOSTON, Szlovák tanárképzésünk helyzete és a szlovák nyelvoktatás néhány módszertani kérdése. Bpest, 1962. Akadémiai Kiadó. (Tanulmányok a neveléstudomány köréből, 1961. 455—57.)

[3] Levelező tagozatunkon évfolyamonként kb. 3—4 hallgató tanul. A követelmények — mint más szakon — nálunk is azonosak a nappali tagozaton előírt követelményekkel. A nappali tagozat létszáma évfolyamonként kb. 5—6.

[4] A tanszék tanárai az 1949—53-as években rendszeresen tartott nyári tanfolyamokon kívül időnként szakmai-módszertani előadásokat tartanak a már működő szlovák szakos tanárok részére; ilyenek voltak a budapesti, békéscsabai, nyíregyházi, sátoraljaújhelyi továbbképző tanfolyamok, ill. előadások.

zetiségi nyelvi tanszékeink az egyetlen gócpontok, ahol figyelmet szentelhetünk e tárgy oktatási módszereinek, s egész módszertanának.

A szlovák nyelv és irodalom általános iskolai oktatásával való behatóbb foglalkozás nemcsak azért lehetséges tanszékünkön, mert e tárgy módszertana tanárképzésünk tanterve és programjai alapján fontos diszciplínaként kerül előadásra, hanem azért is, mert hallgatóink gyakorlati kiképzése során több iskolát látogatunk meg, s így a gyakorlattal, a városi és a falusi iskolákkal (főleg Békéscsabán és környékén) állandó, évről évre megújuló kapcsolatunk van. Hospitálásaink és gyakorlati tanításaink idején bő alkalmunk adódik bepillantani a szlovák nyelvet tantárgyként oktató iskolák életébe. A következőkben szeretnénk kiemelni néhány jellemző vonást, majd az oktatás színvonalának emelése érdekében egy-két javaslattal élni.

Kétségtelen, hogy a felszabadulás óta — különösen az 50-es évektől — a nemzetiségi nyelvek oktatása terén számos szép eredményt értünk el. Megjelentek az első — szükségszülte — *nyelvkönyvek*, melyek magukon viselték ugyan a kezdet nehézségeit, de akkor nagy hiányt pótoltak, majd a tankönyvekhez tantervet pótló *irányító tanmeneteket* adott ki a minisztérium nemzetiségi osztálya. Ugyancsak elkészültek az *óratervek* is, amelyek első ízben szabályozták a szlovák (vagy más nemzetiségi) nyelv óraszámát. 1958-ban kiadták a szlovák nyelvoktató iskolák részére az első *(átmeneti)* tantervet, majd 1965 szeptemberétől kísérleti jelleggel használják a *végleges tantervi tervezetet*, melynek megvitatására 1966 májusában kerül sor. Tovább sorolhatnánk közoktatásügyi kormányzatunk pozitív intézkedéseit, melyekkel lehetővé tette és megalapozta a nemzetiségi nyelvek általános iskolai oktatását.

Ma már azonban nem elégedhetünk meg a kezdeti eredményekkel. Oktatásügyünk mind a magyar, mind az idegen nyelvek (és egyéb tárgyak) oktatása terén nagyot fejlődött, amihez képest nemzetiségi nyelvoktatásunk időben viszonylag lemaradt, azért aktuális problémává vált a szlovák, ill. a nemzetiségi nyelvoktatásnak népi demokratikus közoktatásügyünk eredményeihez való felzárkózása.

Nyelvoktató iskoláink színvonalának emelése, a nemzetiségi nyelvoktatás korszerűbbé tétele érdekében az alábbiak megfontolását, megvalósítását tartjuk fontosnak.[5]

1. Tegyük a nyelvoktatást *érdekessé*, a legkisebbek számára *kedvessé* is, óráinkat — különösen az alsótagozat osztályaiban — a *maximális szemléletesség* jellemezze. Igen jó példát láttunk a korszerű szemléltetésre a békéscsabai III. sz. Általános Iskola szlovák nyelvi óráin. A nyelvoktató tanárnő egyszerű, mégis vonzó *képeket* és *képsorozatokat készít* nagyméretű rajzlapokra, ugyanakkor a *táblai rajz* lehetőségeit is következetesen felhasználja.[6] A nyelvi órákon történő — a tanulók életkorához mért — szemléltetés óriási mértékben hozzájárul az aktív figyelem ébrentartásához, azonkívül *megnyilatkozásra is ösztönzi a tanulókat*. Ugyanebben az iskolában láttuk, hogy a nyelvoktató az 1—2. osztályos beszélgetést játékokon, dalos játékokon keresztül tanítja, a tanulók így az előírt szókincset mozgással, dallal egybekötve, játékos formában sajátítják el.

Igen fontos lélektani tényezőnek tartjuk, hogy a tanulók szeressék a szlovák nyelv óráit, azokon örömmel és aktívan vegyenek részt, érdeklődéssel,

[5] L. a szerző i. m. 478—481.

[6] Drahos Ágoston, A betűismertetés és az alsótagozatos szövegfeldolgozás eljárásai a szlovák nyelvi órákon. Módszertani Közlemények, Szeged, 1965/5.

várakozással tekintsenek minden nyelvi óra elé. Ez a feltétel annál inkább fontos, mivel a szlovák (és más nemzetiségi) nyelvet az ilyen nyelvet tanító iskolákban a tanulók (ill. szüleik) önként választják. Mind a szülőknek, mind a tanulóknak látniok kell, hogy a nyelvtanulás hasznos, és elősegíti a gyermekek helyes irányban való fejlődését.

Az óra érdekessé, kedvessé és játékossá tétele természetesen nem jelenthet puszta időtöltést, öncélú játékot! A nyelvtanárnak úgy kell megtervezni egész évi óráit, hogy azok valóban *szerves rendszert* alkossanak, amelyben minden egyes nyelvi órának, foglalkozásnak meglegyen *a konkrét célja*, s az órák összessége biztosítsa a tantervi cél elérését. Tulajdonképpen ez teszi bonyolultabbá, nehezebbé, egyúttal magas színvonalúvá a nyelvet tanító tanár munkáját. Ha azonban lelkiismeretesen és következetesen jár el, munkája eredményeként eléri, hogy tanulói a 8. osztály elvégzése után szlovákul is megfelelően ki tudják magukat fejezni (tantervi cél).

2. A nyelvet tanító tanárnak munkája jó és eredményes végzéséhez komoly segítségre, támogatásra van szüksége. Alapvető — bár csak közvetett — segítséget nyújt a *nyelvi tanterv*. Ez a fontos dokumentum ma még csak kísérleti formájában készült el, ami érthető is, hiszen összeállítása bizonyos előmunkálatok elvégzését igényli, s a felszabadulás előtti időből ilyen hagyományokra alig támaszkodhatunk. Szükséges, hogy a tantervkészítő bizottság az itthon végzett alapos felmérések, szókincs kutatások és, külföldi[7] (csehszlovák, jugoszláv, NDK-beli stb.) tapasztalatok alapján olyan reális tantervet dolgozzon ki, amely nyelvoktató iskoláinkban megvalósítható. Számoljon olyan iskolákkal is, ahol a tanulók nyelvtudása, nyelvkészsége gyengébb az átlagosnál, de itt is vegye figyelembe, hogy a szülői házból ezek a tanulók is hoznak magukkal bizonyos mennyiségű szókincset. Helyesnek tartanók, ha a végleges tanterv kiadása előtt tudományosan felmérnék a kétnyelvű környezetből az iskolába lépő gyermekek szókincsét,[8] s erre alapoznák a kötelező tantervi anyagot. Ez egyúttal megakadályozná, hogy a tantervi követelmények maximálisak, irreálisak legyenek. Fontos, hogy a tanterv a megtanítandó új szavakat témakörök szerint írja elő, és határozza meg a szókincsfejlesztés mértékét is, pl. 250—300 új szó elsajátítása évenként. *Az új tanterv anyaga és követelményei tehát a tanulóknak a szülői házból hozott nyelvi ismereteire, nyelvkészségére épüljenek. Így lesz a tanterv teljes összhangban a való helyzettel.*

3. A gondos körültekintéssel és alapos szókincsvizsgálatok alapján készült nyelvi tanterv anyagát a tankönyvek, a *nyelvkönyvek* dolgozzák fel. Örvendetes tény, hogy a 3—6. oszt. számára már vannak jól használható új szlovák nyelvkönyveink. Némelyik *többszínnyomásos illusztrációkkal*, de valamennyi *kitűnő tipográfiával*. (A Művelődésügyi Minisztérium a nyelvkönyvekből kétféle sorozatot készíttet, éspedig külön a nyelvet jól beszélő és külön

[7] A *L'udové noviny* c. hazai szlovák hetilap Pedagógus-rovatában Szabó Gyula, a Tankönyvkiadó nemzetiségi főszerkesztője Jugoszláviában tett látogatásáról számol be. Elsősorban a kétnyelvű oktatásról beszél, de érinti a magyar, a szlovák, a román stb. nyelv tantárgyként oktatását is. L. az említett hetilap 1966. január 28-i és február 4-i számait. Hasonló beszámolót közöl dr. Szántó Károly a Köznevelésben *Nemzetiségi oktatás Jugoszláviában* címen. (Köznevelés 1966/7. 267—68.)

[8] A kétnyelvű környezetből származó tanulók szlovák szókincsének felmérésére a szerző a Szegedi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei 1965. évfolyamának 329—335. lapjain tett kísérletet. Ez az első kísérlet annak megállapítására, mekkora szókinccsel rendelkezik a a bilingvis szülői környezetből iskolába lépő gyermek.

a gyengébben beszélő tanulók, ill. osztályok számára. A múlt év őszén ez utóbbi sorozatnak is megjelent már az első kötete a 3—4. oszt. részére.[9]

Tudjuk, hogy a nemzetiségi tankönyvek kiadása komoly anyagi ráfordítással jár, mert az alacsony tanulólétszám miatt 1—1 nyelvkönyv előállítási ára magas. Éppen ezért is fontos, hogy az új nyelvkönyvek korszerűek és magas színvonalúak legyenek, feleljenek meg mind *nevelési-didaktikai*, mind pedig *tartalmi* és *terjedelmi szempontból*. Különösen fontos követelmény legyen, hogy az olvasmányi részben maximálisan érvényesüljön a *fokozatosság elve*, mert így válik lehetővé a *rendszeresebb szókincsfejlesztés* és a korszerű szóismertető eljárások alkalmazása.. Ugyanilyen elvek alapján mielőbb el kellene készíteni a 7. és 8. osztályos nyelvkönyveket

4. Nagymértékben fokozná a nyelvoktató munka minőségét, ha a tanárok részére *módszertani kézikönyvet* adnának ki. Ezek külön készülhetnének az alsótagozat és külön a felsőtagozat számára (egybekötve vagy osztályonként külön-külön kötetben). Az általános, elvi szabályokon kívül megjegyzéseket, javaslatokat és konkrét példákat tartalmaznának az adott osztályban feldolgozásra kerülő tananyaggal kapcsolatban. Ha pl. az általános utasítás azt mondja, hogy a nyelvi óra szlovák nyelvűségének biztosítása érdekében kerüljük a fordítást mint a szóismertetés eddig leggyakrabban használt eljárását, az egyes olvasmányokhoz fűzött megjegyzésekben példákon lehetne bemutatni, hogyan kell az új szavakat *körülírással, szinonimákkal (nyelvjárási kifejezésekkel), szövegösszefüggés alapján, szemléltetéssel* stb., azaz a *fordítás csökkentésével* vagy *kizárásával* megismertetni.

5. Emelné a nyelvoktatás színvonalát, ha elegendő és jó szakirodalom, ill. publikálási lehetőség állna rendelkezésre. Nem tartjuk helyesnek, hogy *legkiválóbb nyelvoktatóink és szakfelügyelőink nem igyekeznek közkinccsé tenni tapasztalataikat és tudásuk legjavát.* Igaz viszont, hogy a nemzetiségi nyelvoktatásnak nincsen külön módszertani folyóirata, így a szlovák, a román, a délszláv nyelvoktatás módszertani és egyéb kérdéseivel egyetlen folyóirat sem foglalkozik rendszeresen. (A német nyelv tanításával kapcsolatban *Az idegen nyelvek tanítása* c. folyóirat közöl ugyan cikkeket, de ez nem azonos problematika a német nyelvnek nemzetiségi nyelvként való tanításával.) A nyelvoktatás és a nemzetiségi nyelven való oktatás módszertani szakirodalma éppen ezért rendkívül szegény. Az eddig megjelent egy-két módszertani levélen, útmutatón kívül mindössze néhány cikk jelzi e téren a kezdeményezést.[10] Mégis helyes lenne az eddig megjelent cikkeket — *A nemzetiségi nyelvek hazai oktatásának tapasztalatai és módszertani problémái* címen — önálló kötetben kiadni a nyelveket tanító iskolák számára. (Úgy tudjuk, hogy a Tankönyvkiadó Vállalat máris megtervezte ilyen cikkgyűjtemény kiadását.) Jelenleg a *L'udové noviny* c. szlovák nyelvű

[9] L. a *L'udové noviny* 1966. márc. 10-i számában megjelent ismertetést.

[10] Tájékoztatásul közöljük az eddig nyomtatásban megjelent fontosabb munkákat (a szlovák nyelvoktatásra vonatkozóan), kivéve az említett szlovák hetilapban megjelenteket: Drahos Ágoston, *A szlovák tanárképzés helyzete és a szlovák nyelvoktatás néhány módszertani kérdése.* Megjelent a Tanulmányok a neveléstudomány köréből 1961 c. kötetben. Bpest, 1962. Akadémiai Kiadó, 453—484., ua., *A beszédkészség fejlesztésének problémái a szlovák nyelvi órákon.* Módszertani Közlemények, Szeged, 1964/2., ua., *Betűismertetési és alsótagozatos szövegfeldolgozási eljárások a szlovák nyelvi órákon.* Módszertani Közlemények, Szeged, 1965/5., ua., *Az általános iskolai tanulók szlovák szókincse tekintettel a bilingvizmusra.* Szegedi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei. Szeged, 1965. 329—335. *Előkészületben* ua. szerzőtől: *A szlovák nyelvi beszédkészség kialakításának és fejlesztésének eljárásai és gyakorlatai* a Szegedi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei 1966. évfolyamában.

hetilap nyújt lehetőséget arra, hogy hasábjain havonta 1—2 ízben egy-egy pedagógiai-módszertani tárgyú cikk megjelenhessék.[11]

6. Emelné a nyelvoktatás színvonalát az évenként tartandó *tapasztalatcsere-napok szervezése.* A nemzetiségi nyelvoktató iskolák elszórtsága szükségessé, a nyelvoktató tanárok létszáma pedig lehetővé tenné ezt. A módszertani tapasztalatcserét megyék vagy nemzetiségi vidékek szerint lehetne megrendezni. Elképzelhető olyan megoldás, hogy a tapasztalatcsere központjait a tanulók nyelvtudása (a nyelvet jól beszélő vagy asszimiláltabb környezet) szerint jelölnék ki, esetleg a háromféle szlovák (nyugati, közép és keleti) nyelvjárásnak megfelelő centrumokban valósítanák meg. Ez annál is indokoltabb és eredményesebb lenne, mivel nyelvoktatásunkban egyre inkább támaszkodunk a nyelvjárásra, a tanulók által beszélt nyelvre. *A tanulók nyelvjárására való támaszkodás elve viszont speciális oktatási eljárásokat is követelhet.* E tapasztalatcseréken azután a terület, a vidék legjobb nevelői mutatnának be órákat, amelyeket megbeszélés követne. A tapasztalatcserék eredményét írásban is el lehetne juttatni az egyes nyelvoktató iskolákhoz.

7. Igen fontos kérdésnek tartjuk a *nyelvet tanító tanárok rendszeres továbbképzését.* Nem kell külön hangsúlyozni, hogy a nyelvoktató tanárnak tökéletesen kell tudnia az illető nemzetiség nyelvét. Örömmel szereztünk tudomást arról, hogy 1966 nyarán az *Országos Pedagógiai Intézet szervezésében szlovák nyelvi és módszertani továbbképző tanfolyamot is tartottak,* ahol hazai előadókon kívül *külföldi felsőoktatási* vagy *tudományos intézeti szakemberek* is előadtak, ezáltal biztosítva a megfelelő *nyelvi atmoszférát.* A nyelvoktatók szakmai-módszertani fejlődése érdekében e tanfolyamok később rendszeressé válnak.

Ugyancsak helyes lenne és feltétlenül a nyelvoktatás színvonalának emelkedését szolgálná, ha az *OPI kebelében* az Idegennyelvi Tanszéken belül állandóan működnék egy *nemzetiségi csoport,* amely tudományosan vizsgálná és művelné az egyes nemzetiségi nyelvek oktatásának *tantervi, módszertani* és egyéb *kérdéseit.* E csoport munkatársai foglalkoznának a nyelvoktatás kérdésein kívül a *kétnyelvű oktatás* problémáival is, melyek az utóbbi 5—6 év alatt nemzetközi viszonylatban is az érdeklődés középpontjába kerültek.[12] E kérdések helyes megoldása nemcsak társadalmi-politikai, hanem egyúttal igen fontos didaktikai-módszertani probléma is, mely állandó kísérletezést és tudományos szintű megoldást igényel. Erre pedig elsősorban az OPI keretében van lehetőség.

8. A nemzetiségi nyelvoktatásnak fontos *tárgyi követelményei* is vannak. A beszédkészség kialakítása és fejlesztése, a helyes anyanyelvi kiejtés elsajátítása, a szókincs intenzív bővítése stb. indokolttá teszi, hogy minden, a nemzetiségi nyelvet oktató iskola rendelkezzék *magnetofonnal, diavetítővel* (esetleg lemezjátszóval és hanglemezekkel) és korszerű *szemléltető képekkel, képsorozatokkal.* Ezek nélkül a modern nyelvoktatás el sem képzelhető. Ezeknek az audio-vizuális eszközöknek egy részét államok közötti csere útján is be lehetne szerezni. (Tudunk arról, hogy pl. a Tankönyvkiadó tankönyveket szállít csehszlovákiai magyar iskoláknak, az ottani kiadóvállalat pedig egyes szlovák tankönyveket

[11] *A MM Közoktatási Főosztálya* nemzetiségi főelőadója és a *L'udové noviny* c. hetilap főszerkesztője között 1964 őszén történt megállapodás alapján az említett szlovák nyelvű lap „*Hlas našich pedagógov*" (Nevelőink hangja) címen Pedagógus-rovatot nyitott. A lap aktuális pedagógiai-módszertani cikkeket közöl.

[12] L. a 7. sz. jegyzetet. A kétnyelvű oktatás problémáival egyre behatóbban foglalkoznak másutt is, ahol vegyes lakosságú területek gyermekeinek oktatásáról van szó.

a magyarországi szlovák iskolák részére.) De a szülői munkaközösségek vagy más szervek, üzemek stb. útján is sokat lehetne tenni e téren, s így az oktatás színvonala is emelkednék.

9. Végül, de nem utolsósorban szólnunk kell még a *nyelvoktató tanárról*, az *iskola tanári kollektívájáról*. Ha igaz az, hogy az idegennyelv oktatás a nyelvtanáron áll vagy bukik,[13] úgy még inkább áll ez a nemzetiségi nyelvoktató tanárra. A szlovák nyelvoktatás színvonala elsősorban a nyelvoktató tanár *szakmai* és *metodikai felkészültségétől*, *nevelői rátermettségétől* függ. A tanárnak tökéletesen kell tudnia a nyelvet, hibátlanul, helyes és szép kiejtéssel, irodalmi nyelven (nem tájszólással!) kell beszélnie. Ez nem csekély követelmény, azért elengedhetetlen a nyelvtanár *folyamatos önképzése*, *nyelvi ismereteinek állandó kiegészítése*. Nyelvtanáraink nemegyszer panaszkodnak amiatt, hogy gyakorlati nyelvtudásuk napról napra fogy, mivel nincs a tanári testületben olyan, akivel szlovákul beszélhetnének. Ebben van bizonyos igazság, de a hiány nem pótolhatatlan. A szlovák nyelvű *szépirodalom* és a *szakfolyóiratok* olvasásán kívül azt ajánljuk, töltsenek évenként néhány hetet *tiszta szlovák környezetben* (pl. csehszlovákiai rokoni látogatás vagy üdülés során). Nyelvtudásuk, beszédkészségük így jelentős mértékben fejlődik, *receptív szókincsük egy része reproduktívvá válik*. A csehszlovákiai látogatást úgy is meg lehetne valósítani, hogy kultúregyezményünk alapján a magyarországi szlovák nyelvoktatók néhány hetes tartózkodásra Csehszlovákiába mennének, csereképpen pedig ottani magyar szakos tanárok hozzánk látogatnának magyar nyelvi és irodalmi ismereteik gyarapítása céljából. Nyelvtudásuk fejlesztésére jó hatással lehet a *szlovák rádió- és televízióadások hallgatása is*. A jó nyelvtanár megtalálja a módját, hogy nyelvi ismereteit állandóan ébrentartsa, fejlessze.

A nyelvtanár személyiségén kívül fontos szerep jut az *igazgatónak* is. Ő a nevelő *közvetlen felettese* és *segítőtársa*. Az igazgató és a nyelvtanár együttműködésére is láttunk már szép példákat, így a már említett békéscsabai III. sz. iskola igazgatónője rendszeresen látogatja a tanárnő óráit és — mivel szlovák nyelvtudásánál fogva az órán hallottakat érti — az órákat meg is beszélik. Állandóan figyelemmel kíséri a nyelvoktatás alakulását, az évi tanmenet megvalósítását, a tanulók nyelvtudását. A főiskolai hallgatók hospitálása és tanítása idején biztosítja az eredményes gyakorlat minden feltételét, beleértve az óraelemzések nyugodt körülményeit is. Ismeri a nyelvoktatásban részesülő tanulók szüleit, s maga is részt vesz a szülők ilyen irányú felvilágosításában.

Az igazgató társadalmi és politikai tevékenységével is támogathatja a nyelvoktatás ügyét, egyetért a nemzetiségi nyelvnek vegyeslakosságú területeken való tanításával. Elmondhatjuk, hogy az igazgató magatartásán és felvilágosító munkáján is múlik, mennyire látogatottak a szlovák nyelvi órák, milyen a szülők viszonya a nyelvoktatáshoz. Éppen ezért helyes, ha olyan iskolákban, ahol a tanulók nagyobb része szlovák anyanyelvű (nem egy helyen ez így is van), az igazgatói teendőket szlovák nyelvszakos nevelő látja el, vagy helyettese jól beszél szlovákul. Az ilyen vezető tájékozottabb és jártasabb a nyelvoktatás sokszor bonyolult problémáinak megoldásában, sőt gyakran még szakmai-módszertani tanácsokat is adhat a nyelvoktató tanárnak.

[13] Krammer Jenő, Az idegen nyelvek tanítása a felnőttek nyelvoktatásának szemszögéből. A) Személyi tényezők. Megjelent az Idegen nyelvek oktatásának időszerű kérdései c. kötetben. Tankönyvkiadó Vállalat, Budapest, 1957. 49.

Csak néhány problémát érintettünk, az egész kérdéskomplexum kimerítő tárgyalása további kérdések felvetését tenné szükségessé, ez pedig nem lehetséges egy cikk keretében. A felvetett kérdések azonban — véleményünk szerint — olyanok, amelyek helyes megoldása a szlovák, ill. a nemzetiségi nyelvoktatás korszerűbbé és színvonalasabbá tételét valóban elő is segíti.

Агоштон Драхош

УРОВЕНЬ ПРЕПОДАВАНИЯ СЛОВАЦКОГО ЯЗЫКА И ДРУГИХ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЯЗЫКОВ

Автор кратко излагает состояние обучения словацкому языку и другим национальным языкам в настоящее время и делает предложения, направленные на повышение уровня преподавания. С помощью приведенных практических примеров показывает, каким образом преподавание языка можно сделать привлекательным и планомерным. Автор обращает внимание на важность хороших и красиво оформленных учебников, рекомендует издать справочник по методологии преподавания, ознакомить предподавателей с методами, применяемыми лучшими педагогами, выдвигает желание повысить квалификацию преподавателей этих языков, более интенсивно применять средства аудиовизуального обучения. Наконец, автор статьи обращает внимание на необходимость того, чтобы директора национальных школ помогали преподавателям языков в просвещении родителей и повышении эффективности преподавания.

A. Drahos

THE LEVEL OF TEACHING THE SLOVAK, RESPECTIVELY THE NATIONALITY-LANGUAGES

The present state of teaching the Slovak, respectively the nationality-languages is briefly outlined and suggestions are presented for increasing the effectivity of teaching of the languages involved. It is shown by practical examples how the teaching of languages could be made more interesting and systematical, the importance of good and nice textbooks is emphasized, the publication of a methodical textbook suggested. Furthermore it is proposed that the teachers should be made familiarized with the methods of excellent teachers and training courses should be held for them. It would be also advisable to insert the use and better exploitation of audiovisual aids. It would be necessary that the directors of the nationality-schools should lend a helping hand to the language-teachers in advising the parents and in stepping up the effectiveness of teaching.